

מבוא לטעמי המקרא

ההדגשה

(1) בראשית פרק כט

(ו) וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשְּׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בְּתוֹ בְּאֵהָ עִם הַצֹּאן:

...

(ט) עוֹדְנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל בְּאֵהָ עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאֵבִיהָ כִּי רָעָה הָיָה:

(2) רש"י בראשית פרק כט

(ו) באה עם הצאן - הטעם באל"ף, ותרגומו אתיא. (פסוק ט) ורחל באה, הטעם למעלה בבי"ת ותרגומו אתת. הראשון לשון עושה, והשני לשון עשתה:

(3) בראשית פרק לד

(כט) וְאֵת כָּל חַיִּלָּם וְאֵת כָּל טַפָּם וְאֵת נְשֵׁיהֶם שָׁבוּ וַיָּבִיזוּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בְּכַיִּית:

(4) רש"י בראשית פרק לד

שבו - לשון שביה [לפיכך טעמו מלרע]:

תולדות הטעמים/פיסוק

(5) נדרים לו:

קסבר: (שכר) פיסוק טעמים דאורייתא הוא, דא"ר איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב, מ"ד: (נחמיה ח) ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא? ויקראו בספר תורת האלהים - זה מקרא, מפורש - זה תרגום, ושום שכל - אלו הפסוקים, ויבינו במקרא - זה פיסוק טעמים, ואמרי לה: אלו המסורות.

(6) ר"ן מסכת נדרים דף לו עמוד ב

ושום שכל אלו הפסוקים - נקודות המפסיקות בין פסוק לפסוק וקרי להו שום שכל שעל ידיהן אדם מבין המקרא כפי תנועת הטעמים כדאמר פרק קמא דחגיגה (דף ו) נפקא מינה לפסוקי טעמי.

(7) חגיגה ו:

בעי רב חסדא: האי קרא היכי כתיב: (שמות כ"ד) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עלת - כבשים, ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים, או דלמא אידי ואידי פרים הוו? - למאי נפקא מינה? - מר זוטרא אמר: לפיסוק טעמים.

(8) רש"י

לפסוקי טעמים - בנגינות, אם תאמר שני מינין - צריך אתה לפסוק הטעם של ויעלו עולות באתנחתא, כמו שאנו קורין אותו, או בזקף קטן, טעם שמפסיק הדבור ממה שלאחריו, ואם מין אחד היה - צריך אתה לקרותו באחד משאר טעמים שאין מפסיקין, כגון פשטא או רביע.

וַיִּשְׁלַח אֶת-נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פְּרִים:

וַיִּשְׁלַח אֶת-נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פְּרִים:

9 יומא נב.

והתניא, איסי בן יהודה אומר: חמש מקראות בתורה אין להן הכרע: שאת, משוקדים, מחר, ארור, וקם.

10 דברים פרק כו פסוק ה

וְעִנִיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אֲבֹד אָבִי וַיֵּרֵד מִצְרַיִמָּה וַיִּגְדַּר שֵׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גְדוֹל עֲצוּם וָרֵב:

אֲרַמִּי אֲבֹד אָבִי

11 מדרש תנאים לדברים פרק כו פסוק ה

ארמי אבד אבי לבן הארמי בקש לאבד את אבא מלמד שלא הלך אבינו יעקב לארם אלא על מנת לאבד מן העולם ומעלה על לבן הארמי כאילו אבדו:

12 תרגום אונקלוס דברים פרשת כי תבוא פרק כו פסוק ה

לבן ארמאה בעא לאבדא [לאובדא] ית אבא

13 רש"י

ארמי אבד אבי - מזכיר חסדי המקום ארמי אובד אבי, לבן בקש לעקור את הכל, כשרדף אחר יעקב. ובשביל שחשב לעשות, חשב לו המקום כאלו עשה, שאומות העולם חושב להם הקדוש ברוך הוא מחשבה [רעה] כמעשה:

14 רשב"ם

ארמי אובד אבי - אבי אברהם ארמי היה, אובד וגולה מארץ ארם. כדכת' לך לך מארצך, וכדכת' ויהי כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי. לשון אובד ותועה אחד הם באדם הגולה כדכת' תעיתי כשה אובד בקש עבדך, צאן אובדות היו עמי רועיהם התעום. כלומר מארץ נכריה באו אבותינו לארץ הזאת ונתנה הקדוש ברוך הוא לנו:

15 אבן עזרא

אובד אבי - מלת אובד מהפעלים שאינם יוצאים, ואילו היה ארמי על לבן, היה הכתוב אומר מאביד או מאבד. ועוד, מה טעם לאמר 'לבן בקש להאביד אבי', וירד מצרימה? ולבן לא סבב לרדת אל מצרים. והקרוב, שארמי הוא יעקב. כאילו אמר הכתוב: כאשר היה אבי בארם, היה אובד, והטעם - עני בלא ממון.

16 רש"ר הירש

ארמי אבד אבי. "אבד" בלשון קל הוא תמיד פועל עומד ופירושו: ללכת לאיבוד. נמצא פירוש "אבד": הולך לאיבוד, קרוב לאבדון. מכאן ש"ארמי" ו"אבד" הם שני נשואים של "אבי", והטעם המפסיק של "ארמי" מפנה את תשומת הלב ל"ארמי" תחילה ואחר כך הוא מוסיף "אבד" כנשוא שני: ארמי, קרוב לאבדון, היה אבי.

17 בראשית פרק ה

(לב) וַיְהִי נֹחַ בֶּן חָמֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיֻּלְּד נֹחַ אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת:

18 בראשית פרק ט

(כב) וַיֵּרָא חָם אֲבִי כְנַעַן אֶת עֶרְוַת אָבִיו וַיֵּגַד לְשָׁנָי אֲחִיו בְּחִזּוֹ: ...

(כד) וַיִּיקַח נֹחַ מֵיֵינוֹ וַיַּדַּע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן:

19 בראשית פרק יא

(י) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת שָׁם שֵׁם בֶּן מֵאֹת שָׁנָה וַיֻּלְּד אֶת אַרְפֶּכְשָׁד שְׁנַתִּים אַחַר הַמְּבֹל:

20) בראשית פרק י

(כא) וְלִשְׁם יִלְדָּם גַּם הוּא אָבִי כָּל בְּנֵי עֶבֶר אֲחֵי יַפֶּת הַגָּדוֹל:

21) רש"י

אחי יפת הגדול - איני יודע אם יפת הגדול אם שם, כשהוא אומר (להלן יא י) שם בן מאת שנה וגו' שנתים אחר המבול, הוי אומר יפת הגדול, שהרי בן חמש מאות שנה היה נח כשהתחיל להוליד, והמבול היה בשנת שש מאות שנה לנח, נמצא שהגדול בבניו היה בן מאה שנה, ושם לא הגיע למאה שנה עד שנתים אחר המבול:

22) בראשית פרק מט פסוק ט

גֹּר אֲרִיָּה יְהוּדָה מִטָּרֶף בְּנֵי עֲלִיתָ כָּרַע רִבְצִי כְּאֲרִיָּה וְכָלְבִּיא מִי יִקְיָמוּנוּ:

23) רש"י

מטרף - ממה שחשדתיך (לעיל לז לג) **בטרף טרף יוסף** חיה רעה אכלתהו, וזהו יהודה שנמשל לאריה: **בני עלית** - סלקת את עצמך, ואמרת (שם כו) מה בצע וגו'. **וכן מהריגת תמר** שהודה (לעיל לח כו) צדקה ממני, לפיכך כרע רבץ וגו' בימי שלמה (מ"א ה ה) איש תחת גפנו וגו':

24) רשב"ם

מטרף בני עלית - את יהודה בני לאחר שעלית מלטרופ טרף באומות ותכרע ותשכב בעירך, לא יבא אויב להחרידך ולהקימך ממקומך. זהו עיקר פשוטו. בני כפילו של יהודה. והמפרשו במכירת יוסף לא ידע בשיטה של פסוק ולא בחילוק טעמים כלל:

קָדְמָא מְנַח זְרָקָא מְנַח סְגוּלָּא מְנַחוּ מְנַחוּ רְבִיעֵי מִהֶפְדָּא פִּשְׁטָא מְנַח זְקַף-קָטָן זְקַף-
גְּדוֹל מְרַקָא טְפָחָא מְנַח אֲתַנְחָתָא פְּזָר תְּלִישָׁא-קִטְנָה תְּלִישָׁא-גְּדוּלָּה קָדְמָא וְאַזְלָא
אַזְלָא-גְּרֵשׁ גְּרֵשׁוּם דְּרִנָּא תְּבִיר מְרַקָא טְפָחָא מְרַקָא סוּף-פְּסוּק:
יְתִיב מְנַח זְקַף-קָטָן